

بسم الله الرحمن الرحيم

فهرست مطالب:

۲	حرمت آلات لهو و لعب.....
۲	مرور گذشته.....
۲	جمع بندی روایات.....
۲	فروع.....
۲	فرع اول: استقلال موضوعیت استعمال آلات لهو و لعب.....
۳	فرع دوم: حکم استعمال آلات و ادوات لهو و لعب.....
۳	فرع سوم.....
۳	نکته.....
۳	جمع بندی.....
۴	فرع چهارم: الغای خصوصیت در آلات زمان قدیم.....
۴	فرع پنجم: حکم استماع اصوات تولید شده از آلات.....
۴	فرع ششم: حکم ساخت آلات لهو.....
۴	فرع هفتم: حکم نگهداری آلات لهو.....
۵	فرع هشتم: حکم خرید و فروش آلات.....
۵	فرع نهم: حکم تکسب کردن به آلات.....

حرمت آلات لهو و لعب

مرور گذشته

بحث ما در آلات و ادوات لهو و لعب است. در این مبحث، مجموعه‌ای از روایات را آوردیم. قریب ۴۰ روایت را بیان کردیم. قبل از جمع‌بندی روایات نکته‌ای را عرض می‌کنم.

از لحاظ فتاوا در متقدمین و متأخرین، تعابیر مختلفی در کلامشان وجود دارد که همه این را محرم دانسته‌اند. در بعضی فتاوا زدن، ساخت، استعمال، تکسب به این‌ها حرام است.

جمع‌بندی روایات

مجموعه روایات به سه گروه تقسیم می‌شود:

۱. سه روایت معتبر در این بحث وجود دارد که دلالت بر حرمتشان محل تردید است.
۲. چندین روایت وجود دارد که دلالت بر حرمت دارند ولی ظهور در حرمت ندارند.
۳. بعضی از روایات نه ظهور در حرمت دارند و نه سند معتبری دارند.

فروع

فرع اول: استقلال موضوعیت استعمال آلات لهو و لعب

آیا عنوان اکتساب، ضرب زدن، ساخت آلات، موضوعیت مستقل دارد؟

در اینجا دو احتمال دارد:

۱. عدم موضوعیت

۲. موضوعیت.

تقریر عدم موضوعیت این است که مفروض در روایات این است که اصوات مطرب و غنایی حرام است. بعضی از اصوات از حنجره صادر می‌شود و گاهی نیز با ادواتی تولید می‌شود. وقتی ادوات مورد نکوهش قرار گرفته است، منظور خود ادوات نیست بلکه فعلی است که بر آن صادر می‌شود. (مروری به اصول: همان‌طور که عرض کردیم حرمت بر شیء قرار نمی‌گیرد بلکه بر فعل قرار می‌گیرد). در نتیجه تولید اصوات مورد تحریم قرار گرفته است. این احتمال، احتمال ضعیفی نیست.

فرع دوم: حکم استعمال آلات و ادوات لهو و لعب

بر فرض پذیرش سند و موضوعیت آیا حرمت را استفاده می‌کنیم؟

اگر بر اساس استفاضه جلو برویم، قدر متیقن را باید بگیریم که آن هم کراهت است و دال بر حرمت نیست. البته به خاطر روایت سکونی، می‌توانیم بر حرمت دلالت کنیم.

فرع سوم

آیا اطلاق دارد یا ندارد؟

اگر قبول کنیم که موضوعیت دارد و حرمت نیز وجود دارد، باید بگوییم که کاری به این نداریم که چه چیزی تولید می‌شود، هر چیزی که تولید می‌شود (غنا یا غیر غنایی) حرمت دارد. ظاهر کلام متقدمین همین اطلاق است. احتمال دیگری این است که به این اطلاق نمی‌توانیم قائل بشویم. زمانی که تولید غنا می‌کند، استعمال این ادوات و آلات حرام است.

وقتی اطلاق را قبول داشته باشیم در زمان غنا باید بگوییم دو گناه انجام می‌شود. یک گناه، استعمال آلات است. یک گناه نیز تولید اصواتی است که از آلات استخراج می‌کند. به خاطر دو حرمت، تأکید در حرمت وجود دارد.

نکته

اگر استعمال ادوات و آلات لهو و لعب را موضوعیت مستقل بگیریم چه در جایی که غنا هست و یا نیست گناه است. اگر همراه با غنا شد، تأکید حرمت را ناشی می‌شود.

اگر استعمال ادوات و آلات را موضوعیت مستقل ندانستیم و گفتیم در جایی که کاربرد غنایی دارد گناه است. باز در همان‌جا نیز هم به خاطر استعمال و هم به خاطر غنا، تأکید حرمت را ناشی می‌شود. باید بدانیم که موضوعیت وجود دارد ولی مقید است.

جمع بندی

در این فرع سوم، نمی‌توانیم چنین اطلاقی را قائل بشویم. اطلاق کلی این‌ها قابل قبول نیست. وقتی شأنیت طبری در این نیست، انصراف دارد. مجموعه ارتکازات نیز به جایی است که در حال غنایی است. در نتیجه اطلاق در این روایات را قائل نیستیم.

فرع چهارم: الغای خصوصیت در آلات زمان قدیم

آلات و ادوات همه به‌عنوان مثال است و با الغای خصوصیت می‌توانیم آلات و ادوات امروز را نیز شامل می‌کنیم.

فرع پنجم: حکم استماع اصوات تولیدشده از آلات

استماع اصوات تولیدشده‌ی از آلات لهو و لعب، حرام است یا خیر؟

آیا استماع آلات لهو و لعب، موضوعیت دارد یا خیر؟

روایت چهاردهم مستدرک الوسائل ذیل باب ۱۰۰ ظهور در حرمت استماع دارد. البته این روایت از لحاظ سندی ضعیف است.

روایت نوزدهم نیز همین است. این روایت نیز سند ضعیف دارد ولی دلالت تامی دارد.

این دو روایت ضعیف هستند، بنابراین دلیلی بر موضوعیت استماع آلات لهو و لعب را نداریم. البته می‌توانیم بگوییم که استماع ملاهی حرام است چون ملازمه با استفاده آلات است. البته نمی‌توانیم این دلیل را بپذیریم زیرا مثلاً در باب کذب، شما کذبی را می‌شنوید، گوینده کذب، فعل حرام انجام داده است ولی شما فعل حرامی را انجام نداده‌اید.

البته استماع الغنا، ادله‌ی زیادی دارد ولی استماع اصوات آلات عنوان مستقل نیست و دلیلی بر آن وجود ندارد.

فرع ششم: حکم ساخت آلات لهو

این فرع در مورد ساخت آلات است.

اگر آلات به شکلی باشد که منفعت غالبه آن، حرام باشد، ممکن است بگوییم که ساخت این چنین آلاتی حرام است. حتی اگر منفعت غالبه آن نیز حرام باشد، جای اشکال و تردید است. این بحث را در بحث مجسمه و بت عرض کردیم.

فرع هفتم: حکم نگهداری آلات لهو

این فرع در مورد حفظ و نگهداری آنان است. مثلاً کسی در خانه این آلات را نگهداری کند. دلیلی نیز بر حرمت این وجود ندارد. روایاتی که در این مورد بود، دلالت بر حرمت نمی‌کرد، از طرفی از لحاظ سند، ضعیف است. البته شاید بتوانیم کراهت را بیان کنیم.

فرع هشتم: حکم خرید و فروش آلات

این فرع خرید و فروش آلات و ادوات لهو و لعب است.

همان طور که عرض کردیم ابتدا باید ببینیم که منفعت غالبه آن در حرام است یا خیر؟ اگر منفعت غالبه آن حرام باشد، مالیت ندارد و در صورت نداشتن مالیت، خرید و فروش آن باطل است، در غیر این صورت باطل نیست.

فرع نهم: حکم تکسب کردن به آلات

تکسب کردن از این طریق، مثلاً نی نوازی بکند؟

این نیز تابع این است که اگر بگوییم اصل این کار حرام است، تکسب به آن نیز حرام است. اگر بگوییم که در جایی که غنا است حرام است و در جایی که غنا نیست حرام نیست، تکسب به آن نیز حرام نیست.